The background of the entire page is a close-up photograph of dark, weathered wooden planks. The planks are arranged horizontally and show natural wood grain, knots, and some surface wear. The lighting is somewhat uneven, with darker tones in the upper sections and slightly lighter, more textured areas in the lower sections.

Archeologisch bureau- en booronderzoek aan de Herenhoek te Egmond aan den Hoef

Argo 59

ARCHEOLOGENBUREAU
ARGO

Archeologisch bureau- en booronderzoek aan de Herenhoek te Egmond aan den Hoef

Opdrachtgever: EME BV
 Bevoegd gezag: Gemeente Bergen
 Gemeente: Bergen
 Plaats: Egmond aan den Hoef
 Toponiem: Herenhoek
 Onderzoeksmeldingsnr.: 64528 (bureauonderzoek), 65553 (booronderzoek)
 Coördinaten: 105.077/514.893 (NW)
 105.145/514.901 (NO)
 105.156/514.871 (ZO)
 105.075/514.849 (ZW)
 Veldteam: A. Médard & J.P.L. Vaars
 Titel: Archeologisch bureauonderzoek aan de Herenhoek te Egmond aan den Hoef
 Rapportnr.: Argo 59
 Auteur(s): A. Médard (bureauonderzoek) & J.P.L. Vaars (booronderzoek)
 Illustraties: A. Médard (tenzij anders vermeld)
 Fotografie: A. Médard (tenzij anders vermeld)
 Opmaak: A. Médard
 Dataverwerking: A. Médard
 Datum uitgave: Mei 2015
 Versienummer: 04 (definitief)
 Autorisatie: J. Vaars (Archeologenbureau Argo)
 ISSN: 1879-7091

Eventuele vragen over dit rapport kunnen aan de auteur worden gesteld via onderstaand mailadres:
info@archeologenbureauargo.nl

Disclaimer:

Archeologenbureau Argo en de samensteller(s) van dit rapport kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade (direct of indirect danwel gevolgschade) voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Archeologenbureau Argo betracht de grootste zorgvuldigheid bij het uitvoeren van al haar onderzoeken. De aard van archeologisch onderzoek en in het bijzonder de steekproefsgewijze benadering die inherent is aan archeologisch vooronderzoek maakt het echter onmogelijk garanties te geven ten aanzien van de resultaten van dergelijk onderzoek.

© Archeologenbureau Argo

Postadres:
 Postbus 1259
 1500AG
 Zaandam

Bezoekadres:
 Studio 34
 Parkstraat 68-70
 Zaandam

Telefoon:
 075-6314418
info@archeologenbureauargo.nl
www.archeologenbureauargo.nl

Inhoudsopgave

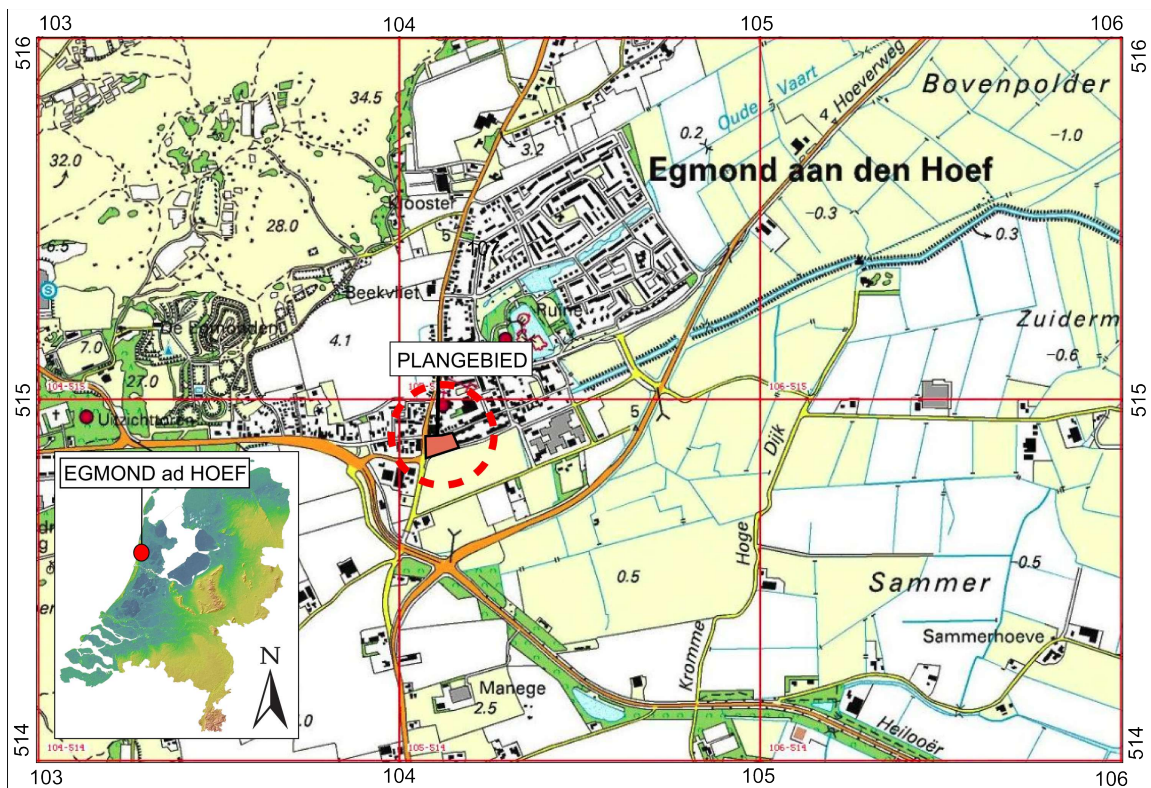
1.	Inleiding.....	4
2.	Bureauonderzoek.....	6
2.1	Doelstelling en methode.....	6
2.2	Beleid.....	6
2.2.1	Landelijk beleid.....	6
2.2.2	Provinciaal beleid.....	6
2.2.3	Gemeentelijk beleid.....	7
2.2.4	Status plangebied.....	7
2.3	Geo(morfo)logie.....	7
2.4	Bewoningsgeschiedenis.....	8
2.5	Historische kaarten.....	8
2.6	Bekende archeologische waarden.....	10
2.6.1	AMK-monumenten.....	10
2.6.2	Onderzoeken.....	11
2.6.3	Waarnemingen en vondstmeldingen.....	11
2.7	Verwachtingsmodel.....	11
2.8	Samenvatting en advies.....	11
3.	Booronderzoek.....	13
3.1	Doelstelling en methode.....	13
3.2	Resultaten en beantwoording onderzoeksvragen.....	13
3.3	Samenvatting en advies.....	14
4.	Literatuur.....	15

Bijlagen

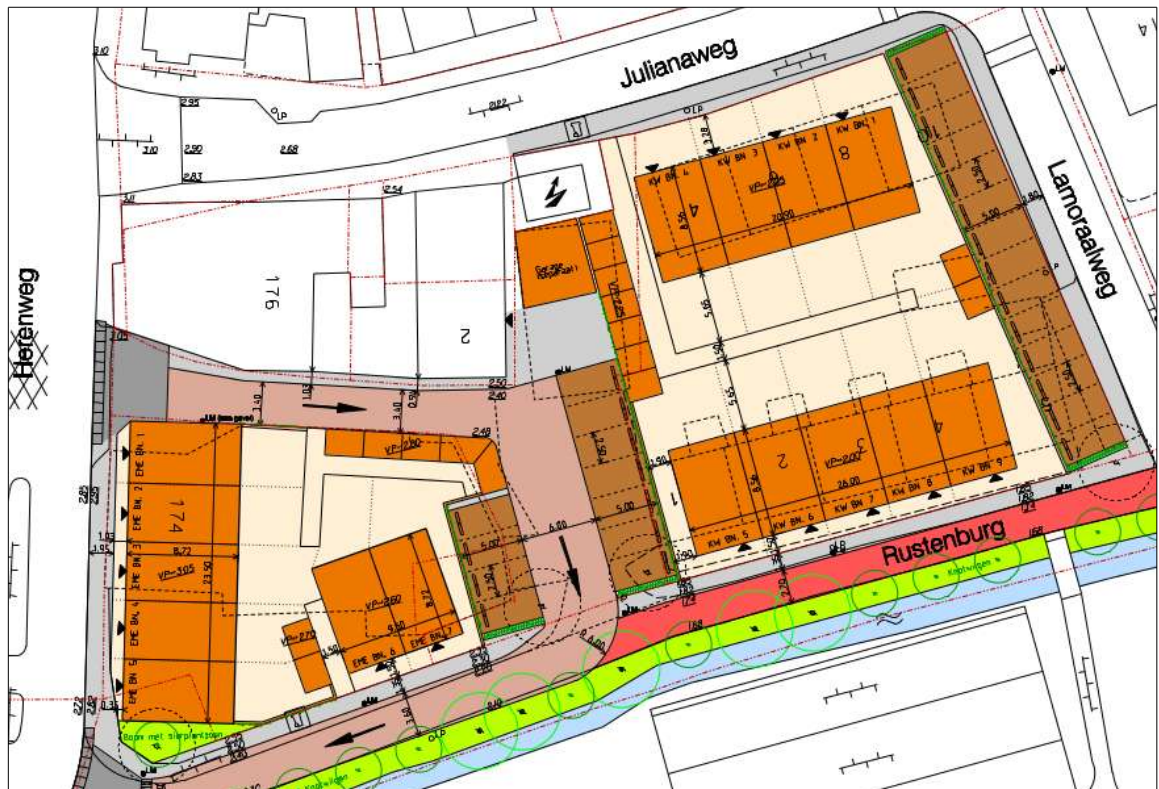
1. Stappenplan Archeologie
2. Tabel archeologische en geologische perioden
3. Afkortingenlijst
4. AMK-monumenten, onderzoeken, vondstmeldingen en waarnemingen op Archis
5. Ligging boringen
6. Boorbeschrijvingen
7. Vondstenlijst

1. Inleiding

In dit rapport worden de resultaten weergegeven van een door Archeologenbureau Argo uitgevoerd archeologisch bureau- en booronderzoek. Het onderzochte plangebied is gelegen in Egmond aan de Hoef in de gemeente Bergen (Noord-Holland) en wordt omsloten door Het Julianaweg aan de noordzijde, de Lamoraalweg aan de oostzijde, de Rustenburg aan de zuidzijde en de Herenweg aan de westzijde (afbeelding 1). Op het terrein staan momenteel verschillende gebouwen, waaronder een voormalige brandweergarage. De aanleiding tot onderhavig onderzoek werd gevormd door de voorgenomen bouwaanvraag. De opdrachtgever heeft het voornemen om op deze locatie de bestaande bebouwing te slopen en 16 woningen te realiseren (afbeelding 2). De maximale ontgravingsdiepte van de funderingen zal ca. 0,9 meter onder het huidige maaiveld bedragen. Andere diepergaande voorzieningen als kelders, liftschachten, rioleringen e.d. zullen niet worden aangelegd. Wel zullen heipalen worden geslagen; deze zullen waarschijnlijk een diameter van 0,3 meter en een lengte van 7 meter hebben. Het totale plangebied heeft een oppervlakte van ca. 2.700 m². Omdat tijdens de sloop en de bouw eventueel aanwezige archeologische waarden kunnen worden verstoord wordt door de gemeente Bergen onderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied vereist.

Afbeelding 1. Het plangebied (rood ingevuld) op een uitsnede van de moderne topografische kaart.

Archeologisch bureau- en booronderzoek aan de Herenhoek te Egmond aan den Hoef

Afbeelding 2. De geplande nieuwbouw met in oranje de geplande bebouwing, op een kadastrale ondergrond (door de opdrachtgever geleverd ontwerp van Kwinfra Adviesbureau civiele techniek).

2. Bureauonderzoek

2.1 Doelstelling en methode

De eerste fase van archeologisch vooronderzoek bestaat uit een bureauonderzoek (bijlage 1). Een bureauonderzoek kan worden omschreven als een inventarisatie van bekende of te verwachten archeologische waarden op het schaalniveau van het individuele plangebied. Het doel van een bureauonderzoek is het verwerven van informatie aan de hand van bestaande bronnen over bekende of te verwachten archeologische waarden binnen een omschreven gebied. Het resultaat is een standaardrapport met een gespecificeerde archeologische verwachting op basis waarvan een beslissing genomen kan worden ten aanzien van (eventueel) vervolgonderzoek. Het rapport bevat, waar mogelijk, gegevens over aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden, ondergrondse bouwhistorische waarden en aardwetenschappelijke eigenschappen. Afhankelijk van de omvang van de toekomstige (planologische) ingreep en werkzaamheden (de aanleiding tot het bureauonderzoek) zullen aanvullende gegevens moeten worden verzameld. Archeologenbureau Argo maakt voor haar bureauonderzoeken gebruik van bodemkundige, geomorfologische, geologische, topografische en historische kaarten. Conform de verplichtingen in de vigerende Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.3) worden tevens de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) en ARCHIS (archeologische databank van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed) geraadpleegd. Indien beschikbaar en relevant bij een bureauonderzoek, worden ook bouw- en constructietekeningen van te slopen of te wijzigen (historische) bouwwerken, gegevens van milieukundig bodemonderzoek, lucht- en satellietfoto's en het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) geraadpleegd. Ook archiefonderzoek kan deel uitmaken van een bureauonderzoek. Hierbij moet men niet alleen denken aan onderzoek in historische archieven, ook bouwhistorische gegevens (KICH, sinds begin 2013 overgegaan in AtlasLeefomgeving) en de collectie van archeologische depots kunnen relevant zijn bij bureauonderzoek. Zo mogelijk en indien relevant wordt contact opgenomen met lokale historici, archeologisch regiospecialisten en (amateur)archeologen. De tijdens onderhavig onderzoek geraadpleegde bronnen worden, indien deze relevante informatie hebben opgeleverd, in de komende (sub)hoofdstukken behandeld.

2.2 Beleid

2.2.1 Landelijk beleid

-Verdrag van Malta

Het is in Nederland verplicht om bij ruimtelijke besluitvorming de archeologische belangen mee te wegen. In 1992 is in Valletta het Verdrag van Malta ondertekend door Nederland. De belangrijkste uitgangspunten van het Verdrag van Malta zijn het streven naar behoud in de bodem (behoud in situ), het vroegtijdig betrekken van archeologie in ruimtelijke ordeningsprocessen en tenslotte, wanneer behoud in situ niet mogelijk is, het "de verstoorder betaalt" principe. Na het ondertekenen van dit verdrag werd, in afwachting van de implementatie in de Nederlandse wetgeving, steeds vaker al "in de geest van Malta" gehandeld.

-De Wet op de archeologische monumentenzorg (WAMZ, 1 september 2007) .

Deze wet is in feite de implementatie in de Nederlandse wet van het Verdrag van Malta inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed. Dit geldt voor iedereen die bodemingrepen gaat (laten) uitvoeren: zowel particulieren als bedrijven, projectontwikkelaars en (lokale) overheden.

-De Nota Belvédère

Deze nota uit 1999 is een initiatief van de ministeries van VROM, OCW, LNV en V&W en gaat over de samenhang tussen cultuurhistorische waarden en ruimtelijke inrichting. In de nota is een aantal gebieden geselecteerd met cultuurhistorische waarden.

2.2.2 Provinciaal beleid

"Het archeologiebeleid van de provincie Noord-Holland richt zich op het leesbaar houden van de ontstaansgeschiedenis van de provincie. De provincie is voorstander van het bewaren van het erfgoed in de bodem (in situ). Om het behoud in de bodem van zoveel mogelijk archeologische waarden te waarborgen, zal de provincie in zowel haar eigen ruimtelijke plannen als in de plannen die zij toetst het behoud als afwegingscriterium mee laten wegen. De meeste archeologische vindplaatsen zijn onbekend, omdat ze onder het maaiveld verborgen liggen. Om te voorkomen dat de waardevolle informatie verloren gaat, moeten deze overblijfselen zo vroeg mogelijk in de planontwikkeling door een archeologisch vooronderzoek worden gelokaliseerd en gewaardeerd. Bij toetsing wordt nagegaan of bij de planvorming voldoende archeologisch vooronderzoek is verricht op basis waarvan een afgewogen besluit kan worden genomen. Wanneer behoud niet mogelijk is, wordt allereerst vastgesteld of de aantasting onvermijdelijk wordt geacht. Er moet een zwaarwegend maatschappelijk belang in het geding zijn, wil de aantasting als onvermijdelijk worden aangemerkt. Ook moet worden vastgesteld dat er redelijkerwijs geen alternatieve oplossingen voorhanden zijn. Indien de aantasting onvermijdelijk is dient de informatie van het bodemarchief te worden veiliggesteld door middel van een wetenschappelijk verantwoord onderzoek, uitgevoerd volgens algemeen geldende normen/richtlijnen KNA" (bron: provincie Noord-Holland). Ook beschikt de provincie Noord-Holland over de digitale Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie. Deze kaart geeft in verschillende kaartlagen informatie over landschapstypen, aardkundige waarden, cultuurhistorische objecten, archeologische verwachtingen en structuurdragers als molens, militaire structuren en historische dijken. De informatiekaart is een geografische uitwerking van de Leidraad landschap en Cultuurhistorie en een herziening van de Cultuurhistorische Waardenkaart en is te landschap en Cultuurhistorie en een herziening van de Cultuurhistorische Waardenkaart en is te raadplegen op

<http://maps.noord-holland.nl/extern/gisviewers/ilc/>.

2.2.3 Gemeentelijk beleid

Sinds de invoering en implementatie van de hernieuwde Monumentenwet, de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (WAMZ) en de Wet Ruimtelijke Ordening (WRO) in 2007 is het archeologisch beleid bij de gemeenten komen te liggen, waarbij zij archeologische waarden volwaardig dienen te laten meewegen in de ruimtelijke planvorming.

De gemeente Bergen heeft het bevoegd gezag over het plangebied en kan in een vroeg stadium ruimtelijke ontwikkelingen sturen als ergens archeologische waarden bestaan of vermoed worden. Dit is in overeenstemming met het beleid van het rijk. De gemeente heeft haar archeologiebeleid verwoord in een beleidsnota (N.N., 2013). Het cultuurhistorisch beleid van de gemeente is geformuleerd in de Beleidsnota Cultuurhistorie Gemeente Bergen 2009-2018 (N.N., 2009). De bouwstenen hiervoor werden aangereikt in de Cultuurhistorische atlas "Bergen Lusthof" (Visser-Poldervaart, 2005).

2.2.4 Status plangebied

-Het plangebied valt binnen een Belvédère gebied 20, Bergen - Egmond - Schoorl. Dit is toegekend vanwege de Europese betekenis van het duinen-, duinontginningen- en strandwallenlandschap. Het gebied wordt gekenmerkt door een enorme geologische en archeologische rijkdom, waarvan het grootste deel nog niet is onderzocht. Het gebied is een relatief gaaf voorbeeld van dit type kustlandschap en ook het grote aantal buitenplaatsen en ruïnes van kastelen is in cultuurhistorisch opzicht van belang (Feddes, 1999).

-Op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) is aan het onderhavige gebied een middelhoge trefkans toegewezen.

-Uit de Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie van de provincie Noord-Holland blijkt dat voor het plangebied een theoretische verwachting bestaat op het aantreffen van archeologische resten uit de IJzertijd (vanaf ca. 500 voor Chr.) tot en met de Nieuwe Tijd.

-De gemeente Bergen is in de Cultuurhistorische atlas en de daarop gebaseerde Beleidsnota Cultuurhistorie Bergen 2009-2018 onderverdeeld in drie hoofdgebieden en tien deelgebieden, volgens de geografisch bepaalde onderverdeling in drie stroken die van noord naar zuid lopen: Duinen en kust, de Binnenduintrand en de Polders. Tot de eerste strook behoren het Duinen en strandgebied, Egmond aan Zee en Bergen aan Zee. De binnenduintrand omvat de kernen (de 'huizen') van Egmond Binnen, Egmond aan den Hoef (waar onderhavig plangebied is gelegen), Schoorl, Bergen en de tussenliggende gronden (tuin en erf). De binnenduintrand als geheel, op de overgang van duinen naar polders, kent de oudste bewoningsgeschiedenis van de gemeente, vanwege de gunstige ligging op de hoger gelegen gronden en de veeweiden in de directe nabijheid. Er is in dit gebied sprake van bewoning vanaf de prehistorie, met name op de hoger gelegen strandwallen en de vergraven duinen. De archeologische verwachtingen en waarden zijn hier dan ook hoog. Omdat deze gronden al vroeg gecultiveerd zijn geldt de hele binnenduintrand als samenhangend bewoningsgebied. De bebouwde kernen staan in verbinding met elkaar via oude, doorgaande routes van noord naar zuid, zoals de Herenweg. Deelgebied Egmond aan den Hoef wordt in de Beleidsnota beschouwd als een archeologisch aandachtsgebied (N.N., 2009). Op de Archeologische Beleidskaart van de gemeente valt het plangebied binnen een zone waar rekening dient te worden gehouden met archeologie bij plangebieden groter dan 500 m² en een bodemingreep dieper dan 40 cm (N.N. 2014b).

2.3 Geo(morfo)logie

Bij het opstellen van een archeologische verwachting wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de relatie die bestaat tussen de situering van de archeologische vindplaatsen en het landschap, of zelfs specifieke landschapselementen. Deze relatie (locatiekeuzefactoren) verschilt per archeologische periode en per complextype.

Na het einde van de laatste ijstijd, het Weichselien, werd het klimaat steeds warmer. Hierdoor begonnen vanaf 9000 voor Chr. de ijskappen te smelten, met een snelle stijging van de zeespiegel als gevolg en een sterke kusterosie. De kustlijn schoof steeds verder naar het oosten, waardoor de oudere (westelijker gelegen) strandwallen steeds door de zee werden afgebroken en nieuwe strandwallen steeds verder oostwaarts ontstonden. De oudste overgebleven strandwallen zijn dan ook de meest oostelijke, op ca. acht kilometer ten oosten van de huidige kust. Vanaf ca. 3800 voor Chr. begon de snelheid van de zeespiegelstijging af te nemen en slibden de meeste zeegaten dicht. De kustlijn kon zich stabiliseren en begon zich juist weer langzaam westwaarts uit te bouwen. Tot aan het begin van de jaartelling ontstonden door de grote zandaanvoer nieuwe, steeds westelijker gelegen en bovendien steeds hogere strandwallen. Op de strandwallen ontstonden, door invloed van de wind, lage zandduinen (Oude Duinen): "indien de strandwal hoog genoeg wordt, en vaak genoeg droogvalt, kan een deel van het zand worden opgewaaid tot duinen" (Berendsen, 1996). Tussen de strandwallen in liggen zandvlakten, de voormalige zeestranden, die als het ware werden ingesloten. Het plangebied is gelegen in het strandwallengebied van Schoorl-Bergen-Egmond. Deze strandwallen zijn ontstaan tussen ca. 3000 en 500 voor Chr. (Berendsen, 1996). Er wordt dan ook verwacht dat bewoning vanaf die periode mogelijk was. Op de strandwallen zijn door zandverstuivingen duinen gevormd, de Oude Duinen. Ter hoogte van het huidige plaatsje Bergen bevond zich tijdens de vorming van de strandwallen de monding van het Zeegat van Bergen dat omstreeks 3000 voor Chr. is ontstaan. Dit was een riviermonding die met het landinwaarts verplaatsen van de zeespiegel behalve zoetwater van het achterland naar de zee, ook zeewater van de zee naar het achterland verplaatste. Achter het zeegat ontstond een groot kweldergebied en rond de monding ervan had het invloed op de vorm en ligging van de strandwallen (Visser-Poldervaart & Alders, 2005). In de loop van de tijd werd het zeegat smaller door de uitbouw van nieuwe strandwallen vanuit het zuiden en de haakwallen

Archeologisch bureau- en booronderzoek aan de Herenhoek te Egmond aan den Hoef

van Bergen vanuit het noorden, waarna het uiteindelijk rond 1300 voor Chr. sloot. Hiernaast is de invloed van het Oer-IJ estuarium ook van belang voor de geomorfologische ontwikkeling van de streek. Archeologisch en geologisch onderzoek in de nabijheid van het plangebied hebben de aanwezigheid van restgeulen (al dan niet met bijbehorende oeverwallen) van het voormalige Oer-IJ estuarium aangetoond, op in ieder geval enkele honderden meters ten zuiden en ten oosten van het plangebied. Dit getijdengebied was tussen 2500 voor Chr. en het begin van de jaartelling actief in het gebied tussen Heemskerk en Alkmaar met een zeer dynamisch landschap als gevolg (Alkemade, Van Heeringen & Klerks, 2011). Deze dynamiek eindigde met het dichtslippen van het Oer-IJ in de loop van de Romeinse Tijd. Hierdoor werd het land achter de strandwallen grotendeels afgeschermd voor de zee, waardoor het water verzoette en de vegetatie zich ongestoord kon ontwikkelen. Er trad zowel in het achterland als op de zandvlaktes tussen de strandwallen in veenvorming op, het Hollandveen. Vanaf de Middeleeuwen begon de kust weer te eroderen. Door zandverstuiving werden vanaf ca. 900 na Chr. opnieuw duinen gevormd, de Jonge Duinen.

Het plangebied valt op de bodemkaart (Alterra) binnen een wegens bebouwing ongekarteerd gebied. Het maakt zeer waarschijnlijk deel uit van de omliggende gebieden met kalkhoudende enkeerdgronden bestaande uit matig fijn zand, met grondwatertrap II (code EZ50A-II). Op de geomorfologische kaart (Alterra) ligt het gebied eveneens in een ongekarteerd deel; het bevindt zich echter op korte afstand (nog geen 50 meter) van gebieden met afgegraven / geëgaliseerde duinen / strandwallen (code 2M49). Het plangebied maakt deel uit van archeoregio 11, het Hollands duingebied.

2.4 Bewoningsgeschiedenis

Op grond van de geomorfologische gesteldheid van het plangebied bestaat een kans op het aantreffen van archeologische resten daterend uit de IJzertijd tot en met de Nieuwe Tijd.

Door de relatief hoge ligging op de strandwal en de Oude duinen de hele streek vanaf de IJzertijd tot de Vroege Middeleeuwen zeer aantrekkelijk geweest voor bewoning en agrarische activiteiten en is dan ook van oudsher waarschijnlijk vrij druk bevolkt geweest. Na de veranderingen in het landschap met de vorming van de Jonge Duinen werd het kustgebied in de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd nog steeds intensief bewoond.

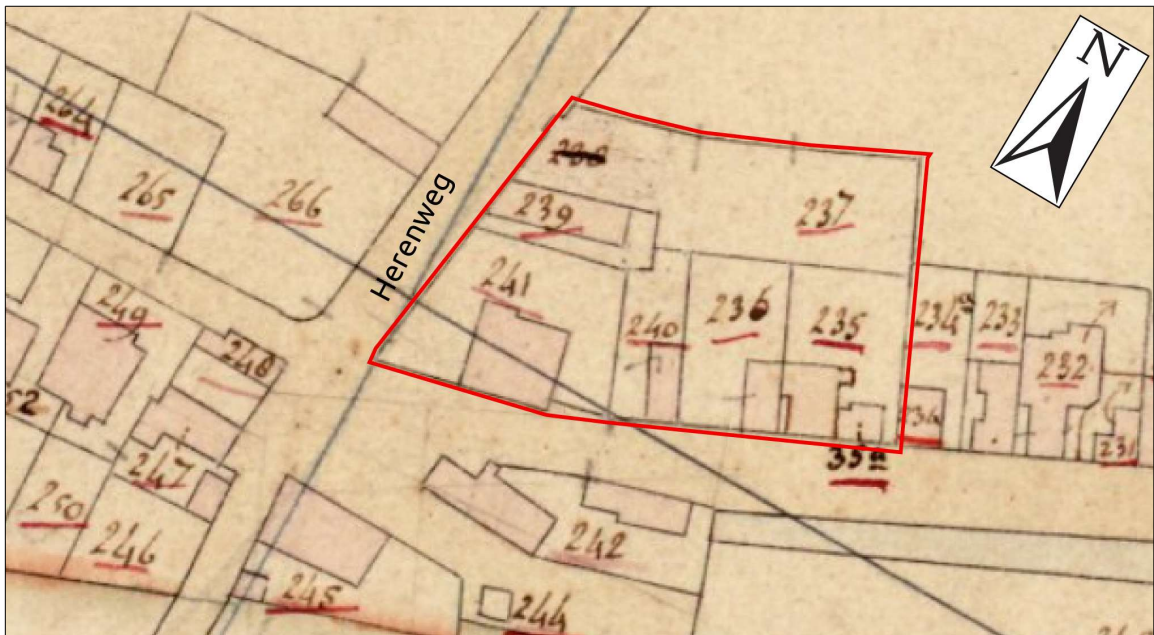
Het middeleeuwse dorp Egmond aan den Hoef zelf is vermoedelijk ontstaan bij het in de 13de eeuw gestichte kasteel van de heer van Egmond (Slot Egmond) en hangt nauw samen met het ontstaan en de ontwikkeling van de abdij van Egmond Binnen. De dorpsbebouwing van Egmond aan den Hoef ontwikkelde zich in eerste instantie langs de Slotweg en de haaks daarop gelegen Herenweg.

2.5 Historische kaarten

Er zijn verschillende historische kaarten aan de hand waarvan de latere ontwikkeling van het gebied kan worden geïllustreerd. Historische kaarten zijn echter niet altijd even betrouwbaar. Deze zijn vaak een sterk vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid. Lang niet alle huizen en gehuchten werden weergegeven; vaak volstond men met een schetsmatige weergave van de belangrijkste steden en dorpen waarbij enkel de belangrijkste gebouwen werden geschetst (kerken, kastelen, etc.) en wat bebouwing. Soms staat enkel de naam van een gehucht vermeld, zonder dat er bebouwing wordt weergegeven. Bovendien laat de schaal naar de huidige maatstaven vaak te wensen over. Een nieuwe kaart betekent overigens lang niet altijd dat de kaartenmaker werkelijk de situatie in zijn tijd heeft weergegeven. Niet zelden werden nieuwe kaarten op basis van (veel) oudere exemplaren van andere kaartenmakers vervaardigd.

Afbeelding 3.
De ligging van
Egmond aan
den Hoef
(rood omlijnd)
op een uitsnede
van de kaart
van
Beeldsnijder uit
1575.

Afbeelding 5. Uitsnede van de kadastrale minuutkaart uit 1811-1832 (Egmond-Binnen, Noord-Holland, sectie A, blad 03). De ligging van het plangebied is, bij benadering, de roodomlijnde polygoon.

2.6 Bekende archeologische waarden

2.6.1 AMK-monumenten

Binnen een straal van ca. 1 km om het plangebied bevindt zich een relatief groot aantal AMK-monumenten (bijlage 4). Aan al deze monumenten is een hoge archeologische waarde toegekend.

Het plangebied bevindt zich binnen een monument van hoge archeologische waarde, AMK-nr. 13875, de historische kern van Egmond aan den Hoef zoals vastgesteld op grond van historisch kaartmateriaal uit 1849-1859. De archeologische waarde bestaat uit de reeds aangetroffen of te verwachten aanwezigheid, boven of onder de grond, van bouwhistorische resten en archeologische sporen en voorwerpen. Samen bevatten zij een veelheid aan historische informatie over de ouderdom en ruimtelijke ontwikkeling van de stads- of dorpskern.

AMK-nr. 13874 op ca. 130 meter ten noordwesten van het plangebied is een monument van archeologische waarde. Het betreft een terrein de resten van kasteel Rodenburg. Dit kasteel is in het begin van de 15e eeuw gebouwd en in 1572 verwoest.

AMK-nr. 13876 op ca. 270 meter ten noordoosten van het plangebied is een terrein met sporen van een kerkgebouw dat zijn oorsprong heeft in de Late Middeleeuwen. Dit monument is van archeologische waarde.

AMK-nr. 4249 op ca. 300 meter ten noordoosten van het plangebied is een monument van zeer hoge archeologische waarde. Hier bevinden zich de resten van het kasteel van Egmond (Slot Egmond) dat in het einde van de 13e eeuw is gebouwd.

AMK-nr. 10784 op ca. 680 meter ten oosten van het plangebied is een monument van archeologische waarde met een (mogelijke) huisterp uit de Late Middeleeuwen en sporen van bewoning uit de Late IJzertijd en Romeinse Tijd (Inheems Romeins).

AMK-nr. 10783 op ca. 900 meter ten oosten van het plangebied is eveneens een monument van hoge archeologische waarde. Dit betreft redelijk goed geconserveerde sporen van bewoning langs een restgeul van het Oer-IJ. Deze bewoning dateert vermoedelijk uit de IJzertijd en/of Romeinse Tijd (Inheems Romeins).

AMK-nr. 10786 op ca. 480 meter ten zuidoosten van het plangebied is een monument van hoge archeologische waarde, met aan weerszijden van een laagte sporen van bewoning uit zowel de Late IJzertijd en/of Romeinse Tijd (Inheems Romeins) als de Middeleeuwen.

AMK-nr. 15478 op ca. 420 meter ten zuidoosten van het plangebied is ook een terrein met sporen van bewoning uit de IJzertijd en/of Romeinse Tijd (Inheems Romeins) en de Late Middeleeuwen. Aan de noordzijde van deze vindplaats zijn geulsedimenten aangetroffen. Het betreft een monument van hoge archeologische waarde.

AMK-nr. 10782 op ca. 700 meter ten zuidoosten van het plangebied is eveneens een monument van hoge archeologische waarde met nederzettingssporen uit de Late IJzertijd en/of Romeinse Tijd (Inheems Romeins). Deze sporen zijn aangetroffen op een zandige opduiking langs een restgeul van het Oer-IJ.

AMK-nr. 10785 op ca. 260 meter ten zuiden van het plangebied is een monument van archeologische waarde met mogelijke sporen van bewoning. Nadere gegevens ontbreken.

AMK-nr. 10763 op ca. 380 meter ten zuiden van het plangebied betreft ook een monument van hoge archeologische waarde met sporen van bewoning. Ook hier ontbreken nadere gegevens.

Archeologisch bureau- en booronderzoek aan de Herenhoek te Egmond aan den Hoef

AMK-nr. 10772 op ca. 710 meter ten zuiden van het plangebied is een monument van archeologische waarde. Het gaat om een terp met resten van een "stenen kamer" van de pastoor van Egmond. Deze stenen kamer wordt in historische bronnen uit 1478 vermeld.

AMK-nr. 12867 op ca. 320 meter ten zuidwesten van het plangebied betreft een monument van archeologische waarde. Het gaat om een terrein met bewoningssporen.

AMK-nr. 10781 op ca. 630 meter ten zuidwesten van het plangebied is een monument van hoge archeologische waarde. Hier zijn sporen van akkerbouw gevonden uit de Late IJzertijd, de Romeinse Tijd (Inheems Romeins) en de Middeleeuwen.

AMK-nr. 12819 op ca. 400 meter ten westen van het plangebied is een monument van archeologische waarde met sporen van akkerbouw en bewoning uit de Late Middeleeuwen. Op grotere diepte bevinden zich in principe nog de Oude Duinen, met mogelijke bewoningssporen uit de Vroege Middeleeuwen of eerder.

2.6.2 Onderzoeken

Binnen een straal van 1 kilometer om het plangebied zijn enkele onderzoeken genoemd in archis (bijlage 4).

Het plangebied valt binnen een grootschalig bureauonderzoek naar de archeologische waarde van het dorp Egmond aan den Hoef (Visser-Poldervaart, 2006). Doel hiervan was het formuleren van archeologieregimes (onderzoeknummers 14128 en 14069).

Onderzoeknummers 38250 en 40259 op ca. 300 meter ten noordoosten van het plangebied betreffen respectievelijk een bureauonderzoek en een archeologische begeleiding (Vaars, 2012) n.a.v. baggerwerkzaamheden in de gracht van Slot Egmond. Beiden zijn in 2011 uitgevoerd.

Onderzoeknummer 17938 betreft een in 2007 op ca. 630 meter ten oosten van het plangebied uitgevoerd booronderzoek. Gezien het ontbreken van aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen is geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Onderzoeknummer 78 uit 1998 betreft een booronderzoek op ca. 930 meter ten oosten van het plangebied; geulsedimenten (behorende tot het Oer-IJ estuarium) zijn er niet aangetroffen, aanwijzingen voor archeologische resten evenmin.

Onderzoeknummer 22850 is een in 2008 uitgevoerd bureauonderzoek, op ca. 500 meter ten zuiden van het plangebied. Hier is vervolgonderzoek geadviseerd.

Naast deze onderzoeken zijn binnen dezelfde straal meer onderzoeken aangemeld in archis; omdat deze niet zijn afgemeld ontbreken echter inhoudelijke gegevens.

2.6.3 Waarnemingen en vondstmeldingen

Binnen een straal van 1 kilometer om het plangebied is een vrij groot aantal waarnemingen gemeld in archis (bijlage 4). Vondstmeldingen ontbreken daarentegen bijna volledig. De enige vondstmelding bevat geen inhoudelijke gegevens.

De waarnemingen geven de rijkdom weer van het bodemarchief in de omgeving, met archeologische resten uit de IJzertijd, Romeinse Tijd, de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. De meeste waarnemingen hangen samen met de reeds besproken AMK-monumenten en worden derhalve in dit hoofdstuk niet nader besproken. Ook de waarnemingen zonder inhoudelijke gegevens worden niet behandeld. Hieronder volgt een korte beschrijving van de overige waarnemingen en van de enige vondstmelding.

Waarnemingsnummer 42843 op ca. 170 meter ten zuidwesten van het plangebied betreft de vondst in 1994 van enkele munten en schedelresten; nadere gegevens ontbreken.

Waarnemingsnummers 120015 en 120016 op ca. 700 meter ten van het plangebied betreffen een in 1993 uitgevoerd booronderzoek en inventarisatie. Ter plekke bevinden zich resten van een papiermolen uit de Nieuwe Tijd en zichtbare resten van twee bunkers uit de tweede wereldoorlog. Ook is aangetoond dat de ontginning van dat gebied al rond 1000 na Chr. was voltooid.

2.7 Verwachtingsmodel

Gedurende het Paleolithicum, Mesolithicum, Neolithicum en de Midden Bronstijd maakte het plangebied deel uit van de Noordzee. Bewoningssporen uit deze perioden zullen dan ook niet aanwezig zijn. Op grond van de geomorfologische gesteldheid van het plangebied, de reeds bekende archeologische waarden en de historische ontwikkeling kunnen archeologische resten worden verwacht uit de IJzertijd tot en met de Nieuwe Tijd. De kans op het aantreffen van archeologische resten wordt als hoog ingeschat.

De bewoning uit de Late IJzertijd tot de Vroege Middeleeuwen ligt in principe op de strandwal en de Oude duinen. Bewoning vanaf de Late Middeleeuwen wordt dicht onder het huidige maaiveld verwacht, op de Jonge duinen.

2.8 Samenvatting en advies

In december 2014 is, in opdracht van EME BV, door Archeologenbureau Argo een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd op het terrein 'Herenhoek' te Egmond aan den Hoef. Het onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de richtlijnen van de vigerende Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.3). De aanleiding tot het bureauonderzoek werd gevormd door geplande bodemversturende werkzaamheden die een bedreiging vormden voor eventueel aanwezige archeologische waarden. Het doel van het onderhavige onderzoek was het verwerven van informatie aan de hand van bestaande bronnen over bekende of te verwachten archeologische waarden binnen het plangebied. Uit het onderzoek is gebleken dat in het plangebied een kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten uit de IJzertijd tot en met de Nieuwe Tijd. Er wordt dan ook geadviseerd een vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van een verkennend booronderzoek. Er moet hier wel rekening worden gehouden met

Archeologisch bureau- en booronderzoek aan de Herenhoek te Egmond aan den Hoef

de beperkingen van archeologische booronderzoeken op zandgronden en in het kustgebied in het bijzonder. Archeologische resten in zulke gebieden kunnen erg moeilijk zijn op te sporen aan de hand van deze methode; de afwezigheid van archeologische indicatoren in de boorkernen hoeft niet te betekenen dat er geen archeologische resten aanwezig zijn. Een proefsleuvenonderzoek zal daarvoor een betrouwbaarder resultaat opleveren. Omdat nu nog onduidelijk is in hoeverre het bodemprofiel intact is is het adviseren van een proefsleuvenonderzoek in dit stadium echter te voorbarig en wordt nu een verkennend booronderzoek geadviseerd.

Het verkennend / inventariserend veldonderzoek (booronderzoek en eventueel vervolgens proefsleuvenonderzoek) moet waar mogelijk voorafgaand aan de sloop plaatsvinden, om te kunnen bepalen of de sloop archeologisch begeleid dient te worden.

De beslissing om bovenstaand advies al dan niet over te nemen (een selectiebesluit) dient door de bevoegde overheid, de gemeente Bergen, te worden genomen.

3. Booronderzoek

3.1 Doelstelling en methode

Het doel van een verkennend archeologisch booronderzoek is het in kaart brengen van het landschap en het vaststellen van de gaafheid van het bodemprofiel. Ook wordt de verwachting uit het bureauonderzoek zo mogelijk getoetst en aangevuld. Er wordt (extra) informatie verkregen over de intactheid van de bodem en over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied. Wanneer mogelijk worden de aard, omvang, datering, gaafheid, conservering en inhoudelijke kwaliteit van de archeologische resten vastgesteld zodat deze kunnen worden gewaardeerd. Op basis van de resultaten wordt in dit rapport een advies uitgebracht over de mogelijke vervolgstappen met betrekking tot de archeologie, aan de hand waarvan de bevoegde overheid een beleidsbeslissing (selectiebesluit) kan nemen. De resultaten van het onderzoek kunnen ook uitwijzen dat de voorgenomen ingreep niet bezwaarlijk is of met welke randvoorwaarden in het plan rekening dient te worden gehouden. Ten behoeve van het booronderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld (Vaars, 2015). Hierin zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Hoe ziet de bodemopbouw ter plaatse er uit?
- Zijn er verstoringen?
- Zijn er aanwijzingen voor archeologische overblijfselen ter plekke?
- Als er aanwijzingen zijn voor archeologische resten, kunnen deze in situ behouden blijven?

Bij het onderzoek zijn in totaal zeven boringen gezet met een Edelmanboor met een doorsnede van vijf cm tot een maximale diepte van 2,15 m onder maaiveld. De ligging van de uitgevoerde boringen wordt getoond in bijlage 5. De boringen worden in bijlage 6 beschreven.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 3.3 (KNA 3.3). De beschrijving van de boorstaten is verricht volgens de richtlijnen van de Archeologische Standaard Boorbeschrijvings methode (ASB/NEN 5104).

3.2 Resultaten en beantwoording onderzoeksvragen

De zeven boringen tonen een sterk diffuus beeld (bijlage 6). Ook de diepte van de recente verstoringen wisselt sterk. In boring 2 is de ondergrond verstoord tot een diepte van 50 cm onder maaiveld, in boring 7 tot 145 cm onder maaiveld. Onder de verstoringen bevinden zich in de boringen 1, 3, 5, 6 en 7 ophogingslagen, voornamelijk bestaande uit donkerbruin (tweede kleur donkergrijs) zand met schelpgruis en puntjes. Opvallend is dat in boring 4 de natuurlijke ondergrond (bestaande uit geel of bruin zand) aanwezig is vanaf 100 cm onder maaiveld terwijl deze in andere boringen met een vergelijkbare NAP-hoogte (boring 1 en 7) ondanks een aanzienlijk grotere boordiepte niet is bereikt. Mogelijk wijst dit op grote verschillen in het reliëf van de natuurlijke ondergrond. Overigens zijn er ook bij het huidige maaiveld grote hoogteverschillen binnen het plangebied.

In boring 1 en 3 zijn op resp. 160 cm en 100 cm diepte fragmenten keramiek aangetroffen. Deze kunnen worden gedateerd in de Nieuwe Tijd (bijlage 7), wat vermoedelijk ook de datering van de ophogingslagen is.

Boring 2 stuikte op een diepte van 50 cm onder het maaiveld op rode baksteen. De nabijgelegen boring 3 stuikte op een diepte van 120 cm op eveneens rode baksteen. Dit kan betekenen dat ter plaatse nog oude funderingen aanwezig zijn.

Hoe ziet de bodemopbouw ter plaatse er uit? Is deze intact?

De diepte van de verstoorde bovenlaag varieert van vermoedelijk 50 cm onder maaiveld in boring 2 tot 145 cm in boring 7, waar een diepe verstoring is aangeboord. Binnen het gehele plangebied zijn echter ophogingslagen aanwezig die waarschijnlijk samenhangen met de bewoning uit de Nieuwe Tijd. Deze ophogingslagen zijn grotendeels intact, evenals de eronder gelegen natuurlijke ondergrond.

Zijn er verstoringen?

Zoals gezegd is de bovenlaag tot minimaal 50 cm onder het maaiveld verstoord. Daaronder is de stratigrafie intact. Alleen in boring 7 is een diepgaande verstoring aangetroffen. Deze reikt tot 145 cm onder het maaiveld.

Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten en zo ja, uit welke periode dateren deze?

Er zijn ophogingslagen en daarin keramiekfragmenten uit de Nieuwe Tijd gevonden (bijlage 7). Twee boringen stuikten op baksteen. Dit kan betekenen dat er ook oude funderingen aanwezig zijn.

Als er aanwijzingen zijn voor archeologische resten, kunnen deze in situ behouden blijven?

De maximale ontgravingsdiepte van de aan te leggen funderingen zal ca. 0,9 meter onder het huidige maaiveld bedragen. Andere diepergaande voorzieningen als kelders, liftschachten, rioleringen e.d. zullen niet worden aangelegd.

Vanaf ca. 50 cm onder maaiveld kunnen archeologische overblijfselen aanwezig zijn. Deze zullen bij de geplande ontgravingsdiepte dus worden aangetast.

3.3 Samenvatting en advies

In maart 2015 is door Archeologenbureau Argo een archeologisch booronderzoek uitgevoerd op de locatie Herenhoek te Egmond aan den Hoef. Bij het onderzoek zijn zeven boringen geplaatst tot een diepte van maximaal 2,15 m onder maaiveld. De verwachting uit het bureauonderzoek was dat er een hoge kans bestond op het aantreffen van archeologische resten uit de IJzertijd tot en met de Nieuwe Tijd. Uit het booronderzoek is gebleken dat vanaf ca. 50 cm onder het huidige maaiveld archeologische sporen en vondsten bevattende ophogingslagen en funderingen uit de Nieuwe Tijd aanwezig kunnen zijn. Bij een ontgravingsdiepte groter dan 50 cm onder het huidige maaiveld (dat in NAP-hoogte overigens sterk fluctueert binnen het plangebied) zullen deze worden aangetast. Resten uit eerdere periodes (IJzertijd, Inheems Romeins, Middeleeuwen) zijn tijdens het booronderzoek niet aangetroffen; de verwachting voor deze periodes is dan ook lager, al kan niet worden uitgesloten dat deze toch aanwezig zijn. Met name voor de prehistorische resten geldt dat deze met een booronderzoek lastig op te sporen kunnen zijn.

Mocht een archeologievriendelijke planaanpassing in de vorm van bijvoorbeeld ophogen niet mogelijk zijn dan wordt een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven (in ieder geval ter hoogte van boring 2 en 3 en tot onder de ophogingslaag) geadviseerd.

De beslissing om bovenstaand advies al dan niet over te nemen (een selectiebesluit) dient door de bevoegde overheid, in dit geval de gemeente Bergen, te worden genomen. Tot slot dient te worden vermeld dat, ongeacht dit advies en het selectiebesluit, er een wettelijke meldingsplicht bestaat (Monumentenwet 1988) mochten er onverhoopt toch archeologische overblijfselen worden aangetroffen.

4. Literatuur

Alkemade, M., R.M. van Heeringen & K. Klerks, 2011. Archeologiebeleid gemeente Castricum. *Vestigia rapport nr. V634*. Amersfoort.

ARCHIS2. <http://archis2.archis.nl/archisii/html/index.html> ARCheologisch InformatieSysteem, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE).

Berendsen, H.J.A., 1996. *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie*. Assen.

Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*. Assen.

Feddes, F. (red.), 1999. *Nota Belvédère. Beleidsnota over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting*. Den Haag.

N.N., 2009. *Beleidsnota Cultuurhistorie Gemeente Bergen 2009-2018 (Archeologie, Landschap Stedenbouw, Monumenten en Bouwhistorie)*. Bergen.

N.N., 2013. *Beleidsnotitie Archeologie Gemeente Bergen-NH*. Cultuurcompagnie, Alkmaar.

N.N., 2014a. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 3.3*.

N.N., 2014b. *Bergen (NH). Bestemmingsplan Landelijk Gebied Zuid*.

SIKB, 2005. *Archeologische Boorbeschrijvingswaaier*.

SIKB, 2005. *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingen (ASB)*.

Vaars, J.P.L., 2010. Bureauonderzoek perceel naast Heereweg 125 te Schoorl, gemeente Bergen. *Argo 9*. Zaandam.

Vaars, J.P.L., 2012. Archeologische begeleiding baggerwerkzaamheden "Slot op den Hoef", Egmond aan den Hoef. *Argo 19*. Zaandam.

Vaars, J.P.L., 2015. *Plan van aanpak verkennend booronderzoek Herenhoek, Egmond aan den Hoef*.

Visser-Poldervaart, M., 2005. *Bergen, Lusthof. Een Cultuurhistorische Atlas*. Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland.

Visser-Poldervaart, 2006. Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied Egmond aan den Hoef, gemeente Bergen. *SCENH-rapport cultuurhistorie 19*. Wormer.

Visser-Poldervaart, M. & Alders, G.P., 2005. *Bureauonderzoek naar de archeologische waarden in het bestemmingsplangebied Schoorl-dorpskern en omliggende kernen, gemeente Bergen*. Steunpunt Cultureel Erfgoed Noord-Holland.

BIJLAGE 1. Traject archeologische monumentenzorg: stappenplan

In het "stappenplan archeologie" wordt aangegeven welk traject bij planvorming bewandeld moet worden als het gaat om het inpassen van archeologische waarden en verwachtingen. Het is van groot belang om in een zo vroeg mogelijk stadium van de planvorming rekening te houden met de archeologische waarden en verwachtingen en wel voordat men aanvangt met de globale invulling van een plangebied. Het stappenplan gaat uit van een brede inventarisatie van wat er bekend is over de archeologische waarden. Op basis daarvan wordt zeer gericht ingezoomd op voor het plan(gebied) relevante archeologische informatie. Na iedere stap wordt beredeneerd gekozen voor meer diepgaand onderzoek op specifieke plekken, zodat uiteindelijk voldoende bekend is over aanwezige vindplaatsen om gemotiveerde afweging in het ruimtelijkeordeningsproces te kunnen maken.

I. Bureauonderzoek

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie - aan de hand van bestaande bronnen - over bekende of verwachte archeologische waarden binnen of relevant voor het plangebied. Daarnaast moet het bureauonderzoek inzicht bieden in eventueel benodigd inventariserend onderzoek (stap II, zie onder). Een bureauonderzoek bestaat uit een archief- en literatuuronderzoek van archeologische en bodemkundige gegevens die bij RACM, provincie, gemeente en/of andere instanties (b.v. universiteiten, musea) bekend zijn over het betreffende gebied. Het Bureauonderzoek dient de volgende aspecten te behandelen:

- aangeven wat de aanleiding is voor het bureauonderzoek en om welk gebied het gaat. Dit in verband met het bepalen van het onderzoekskader;
- beschrijven van het huidige gebruik van de locatie op basis van beschikbare relevante gegevens;
- beschrijven van het historische grondgebruik of de historische ontwikkeling van het gebied op basis van geofysische, fysische en historisch-geografische gegevens ;
- een korte impressie over de ontstaansgeschiedenis van het landschap ;
- een impressie van de bewoningsgeschiedenis;
- beschrijven bekende archeologische waarden ;
- archeologisch waardevolle terreinen zoals deze zijn opgenomen in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de RACM. Dezelfde terreinen zijn tevens opgenomen op de Archeologische Monumentenkaarten (AMK) van de provincies. Archeologisch waardevolle terreinen genieten wettelijke bescherming (ex artikel 3 en 6 van de Monumentenwet) of dienen een planologische bescherming te krijgen binnen het bestemmingsplan;
- archeologische vindplaatsen zoals deze in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de RCE aanwezig zijn. Clustering van vindplaatsen kan wijzen op de aanwezigheid van bewoningssporen uit het verleden;
- beschrijven van de archeologische verwachtingen en opstellen van een gespecificeerd en onderbouwd verwachtingsmodel van de verwachte archeologische waarden:
- aan de hand van de door de RACM ontwikkelde Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden. Gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde of trefkans komen in ieder geval voor een nader archeologisch onderzoek in aanmerking;
- aan de hand van een meer gedetailleerde provinciale c.q. gemeentelijke verwachtingskaart;
- rapportage met daarin advisering ten behoeve van het vervolgetraject gerelateerd aan de verschillende stadia van het planvormingsproces.

II. Inventariserend veldonderzoek (IVO)

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het zeer gericht aanvullen en toetsen van de uitkomsten van het bureauonderzoek. Stapgewijs wordt bekeken óf er archeologische waarden aanwezig zijn en zo ja, wat dan de aard, karakter, omvang, datering, gaafheid, conservering en relatieve kwaliteit is. Ten behoeve van een IVO dient een Programma van Eisen (PvE) opgesteld te worden. In principe wordt het IVO uitgevoerd op basis van een Plan van Aanpak (PvA). Het onderzoek kan bestaan uit de volgende methoden:

- non-destructieve methoden: geofysische methoden (elektrische, magnetische en elektromagnetische methoden eventueel in combinatie met remote sensing technieken);
- weinig destructieve methoden: oppervlaktekartering, booronderzoek, sondering (putjes van maximaal een vierkante meter);
- destructieve methoden: proefsleuven.

Welke methoden (kunnen) worden ingezet hangt af van de locatie en vraagstelling. De onderbouwing voor de in te zetten methoden is in het bureauonderzoek gegeven. Een inventariserend veldonderzoek moet leiden tot een waardering en een archeologisch inhoudelijk selectieadvies.

Bij weinig destructieve methoden gaat het om oppervlaktekartering en booronderzoek. Dit houdt in dat het plangebied wordt gekarteerd door middel van het "belopen" van akkers en weilanden, waarbij gezocht wordt naar aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden. Daarnaast wordt door middel van boringen onderzocht hoe het staat met de bodemopbouw, en of er archeologische lagen of indicatoren te onderscheiden zijn. De aangetroffen vindplaatsen kunnen vervolgens nader bekeken worden met een meer diepgaand booronderzoek. Dit levert nadere informatie over de omvang en waardering op. Soms is het nodig om in dit stadium proefputjes te graven.

Een proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd indien uit de minder destructieve onderzoeksmethoden is gebleken dat er in een plangebied waardevolle archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Door middel van het graven van een aantal proefsleuven kunnen de exacte begrenzing, de datering en de graad van conservering van een vindplaats worden onderzocht. Uit het proefsleuvenonderzoek moet blijken of een vindplaats behoudenswaardig of zelfs beschermenswaardig is. Is dit het geval, dan zal bekeken moeten

Archeologisch bureau- en booronderzoek aan de Herenhoek te Egmond aan den Hoef

worden of de vindplaats ingepast kan worden in het plan. Het rijks- en ook het provinciaal archeologiebeleid gaat in eerste instantie uit van behoud van het bodemarchief in situ (ter plekke in de bodem).

Eventueel: III. Opgraven ofwel archeologisch vervolgonderzoek

Indien het niet mogelijk is een 'behoudenswaardige of beschermenswaardige' vindplaats in situ te bewaren, zal het hier aanwezige bodemarchief voor het nageslacht bewaard dienen te worden door middel van een vlakdekkend onderzoek. Alleen dan is deze stap (stap III) noodzakelijk.

Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort.

BIJLAGE 2. Tabel archeologische en geologische perioden

Archeologische periode	Tijd (jaren BP)***	Geochronologisch Tijdperk*	Geochronologische Tijd**	Tijd (jaren BP)***
Nieuwe tijd	0-450	Holoceen	Subatlanticum	0-2.400
Late Middeleeuwen	450-900			
Vroege Middeleeuwen	900-1.500			
Laat-Romeinse tijd	1.500-1.620			
Midden-Romeinse tijd	1.620-1.880			
Vroeg-Romeinse tijd	1.880-1.962			
Late IJzertijd	1.962-2.200		Subboreaal	2.400-5.660
Midden IJzertijd	2.200-2.450			
Vroege IJzertijd	2.450-2.750			
Late Bronstijd	2.750-3.050			
Midden Bronstijd	3.050-3.750			
Vroege Bronstijd	3.750-3.950			
Laat Neolithicum	3.950-4.800		Atlanticum	5.660-9.220
Midden Neolithicum	4.800-6.150			
Vroeg Neolithicum	6.150-7.250		Boreaal	9.220-10.640
Laat Mesolithicum	7.250-8.800		Preboreaal	10.640-11.650
Midden Mesolithicum	8.800-9.450	Pleistoceen	Weichselien	11.650-116.000
Vroeg Mesolithicum	9.450-11.150		Eemien	116.000-128.000
Laat Paleolithicum	11.150-36.950		Saalien	128.000-238.000
Midden Paleolithicum	36.950-301.950		Oostermeer	238.000-243.000
			Onbenoemd	243.000-324.000

* Blauw = relatief koud klimaat / Roze = relatief warm klimaat
** Donkerblauw = relatief nat klimaat / Groen = relatief droog klimaat
*** BP = Before Present (Engels voor: vóór heden) is een aanduiding bij het meten van tijd. Met heden wordt het jaar 1950 bedoeld. 100 jaar BP is dus 100 jaar voor 1950, oftewel in het jaar 1850 na Chr.

BIJLAGE 3. Afkortingenlijst

AMK Archeologische Monumenten Kaart

Archis ARChologisch InformatieSysteem: Geografisch InformatieSysteem met archeologische databank van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Bevat veelheid aan gegevens omtrent eerder verricht onderzoek en vondstmeldingen in het onderzoeksgebied.

ASB Archeologische Standaard Boorbeschrijving.

C14 Koolstof (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.

CAA Centraal Archeologisch Archief.

CHS Cultuurhistorische Hoofdstructuur.

CIS Centraal Informatie Systeem.

CMA Centraal Monumenten Archief.

GIS Geografische InformatieSystemen.

GPS Global Positioning System.

IKAW Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden.

IVO Inventariserend Veld Onderzoek.

KICH Kennis Infrastructuur CultuurHistorie. Geografisch InformatieSysteem met cultuurhistorische databank met gegevens van drie kennisinstituten op het gebied van cultuurhistorie. Dit zijn de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de Directie Kennis van het ministerie van LNV en Alterra (Wageningen Universiteit en Research centrum).

KLIC Kabel- en Leidingen InformatieCentrum.

KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Op basis van het Verdrag van Malta (Valletta) moet ook in Nederland archeologisch onderzoek aan kwaliteitscriteria voldoen. Net als bij het milieuhygiënische bodembeheer werkt de archeologische sector met een erkenningensysteem (vergunningverlening) en met een op private leest geschoeide kwaliteitsborging, de KNA maakt daar onderdeel van uit.

NAP Normaal Amsterdams Peil (=officieel peilmerk).

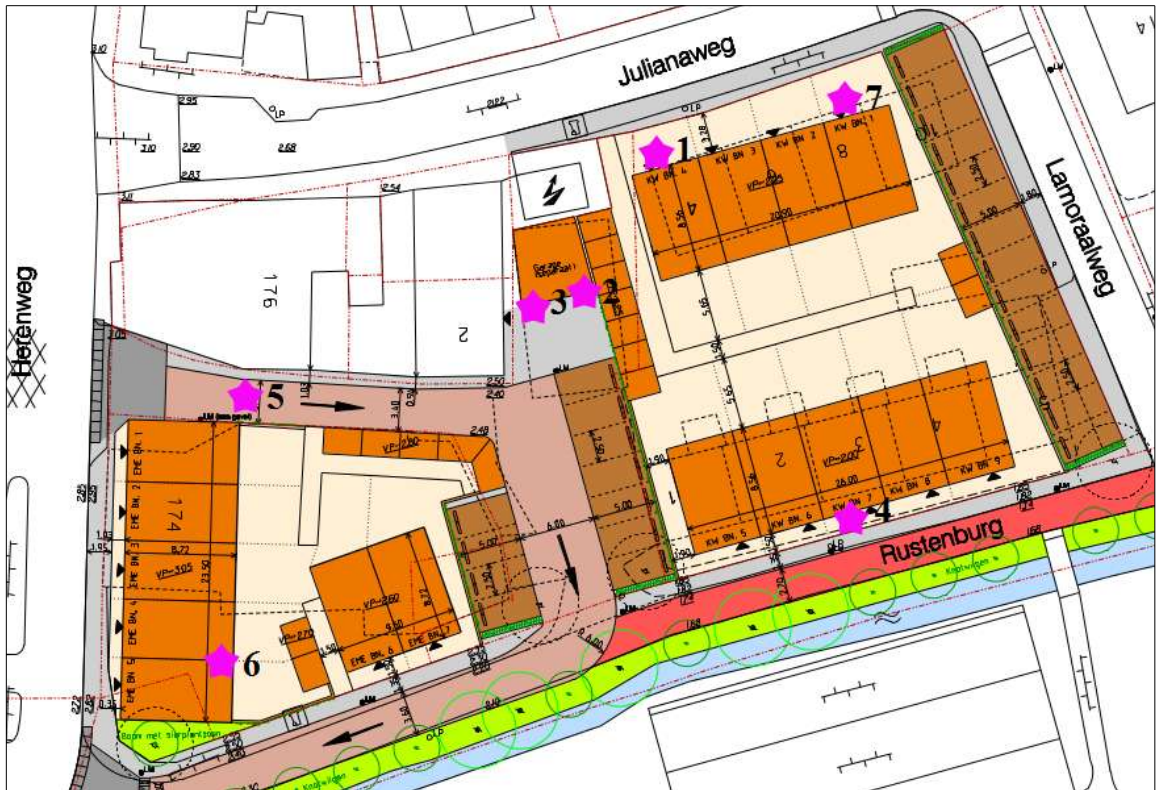
NOAA Nationale Onderzoeks Agenda Archeologie.

PvA Plan van Aanpak.

PvE Programma van Eisen.

RCE Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

WAMZ Wet op de Archeologische MonumentenZorg.

BIJLAGE 5. Ligging boringen

In oranje de geplande bebouwing. De roze sterren geven de ligging van de boringen weer. De nummers verwijzen naar de boornummers (ondergrond: door de opdrachtgever geleverd ontwerp van Kwinfra Adviesbureau civiele techniek).

BIJLAGE 6. Boorbeschrijvingen

Bij het beschrijven van de boringen is gebruik gemaakt van de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB) en de daarvan afgeleide Archeologische Boorbeschrijvingswaaier van de SIKB (SIKB, 2005). Voor de concordantielijst van gebruikte afkortingen wordt verwezen naar de tekst van de ASB, vrij te downloaden op www.sikb.nl.

Beknpte verklaring gebruikte afkortingen:

1: zwak
 2: matig
 3: sterk
 br.: bruin
 bst: baksteen
 do.: donker
 gr.: grijs
 H: humeus
 hk: houtskool
 K: klei k: kleiig
 li.: licht
 mv.: maaiveld
 s: siltig
 T: tweede kleur
 V: vondst
 Z: zand
 z: zandig

Boring 1 +1,96 M NAP

0-15 cm: do.br. T do.gr. Zs1 H2; tuinaarde
 15-25 cm: li.,br. T li.gr. Zs1 + pintjes1; recent
 25-70 cm: do.gr. T do.br. Zs1 H1 + pintjes1 + kiezels1; recent
 70-180 cm: do.gr. T do.br. Zs1, V1 op 160 cm; ophoging
 180 cm: boring beëindigd

Boring 2 +2,59 M NAP

0-10 cm: do.br. T do.gr. Zs1 H3; tuinaarde
 10-25 cm: li.br. T li.gr. Zs1 + pintjes2; recent
 25-50 cm: do.br. T do.gr. Zs1 + pintjes1; recent
 50 cm: boring stuikt op rode baksteen

Boring 3 +2,60 M NAP

0-10 cm: do.br. T do.gr. Zs1 H3; tuinaarde
 10-25 cm: li.br. T li.gr. Zs1 + pintjes2; recent
 25-75 cm: do.br. T do.gr. Zs1 + pintjes1; recent
 75-110 cm: li.br. T li.gr. Zs1 + pintjes1 + schelpgruis 3, V2 op 100 cm; ophoging
 110-120 cm: do.br. T do.gr. Zs1 + pintjes1 + schelpgruis1; ophoging
 120 cm: boring stuikt op rode baksteen

Boring 4: +1,98 M NAP

0-90 cm: li.br. T li.gr. Zs1 + pintjes1; recent
 90-100 cm: br. T gr. Zk1 + pintjes1; recent
 100-125 cm: li.br. T li.gr. Zs2; natuurlijk
 125-150 cm: ge. T li.br. Zs2, schoon; natuurlijk
 150-170 cm: br. T ge. Zs2, schoon; natuurlijk
 170 cm: boring beëindigd

Boring 5 +2,88 M NAP

0-5 cm: stoeptegél
 5-75 cm: li.br. T li.gr. Zs1; recent
 75-105 cm: br. Zs1 + schelpgruis3 +pintjes1; ophoging
 105-150 cm: li.br. T ge. Zs1 + schelpgruis2; ophoging
 150-180 cm: br. Zs1 H1 + schelpgruis2; ophoging
 180 cm: boring beëindigd

Boring 6 +2,80 M NAP

0-5 cm: tegel
 5-55 cm: li.br. T gr. Zs1; recent
 55-130 cm: br. Zs1 + schelpgruis1 + pintjes1 + mortel1; ophoging
 130-215 cm: br. Zs1; ophoging
 215 cm: boring beëindigd

Boring 7 +1,81 M NAP

0-40 cm: do.br. T gr. Zs1 H2; tuinaarde

Archeologisch bureau- en booronderzoek aan de Herenhoek te Egmond aan den Hoef

40-75 cm: do.br. T gr. Zs1 H1 + schelpgruis1; recent
75-85 cm: do.gr. T zw. Zs1; recent
85-145 cm: do.gr. T do.br. Zs1 + schelpgruis1 + pintjes1, los; recent
145-155 cm: do.br. T do.gr. Zs1 + sch1; ophoging
155 cm: boring beëindigd

BIJLAGE 7. Vondstenlijst

Vondstnummer	Boornummer	Diepte – mv	Datering	Opmerkingen
1-1	1	160 cm	16e – 19e eeuw	roodbakkend, geel loodglazuur en sliblaag
1-2	1	160 cm	2e helft 16e eeuw - 19e eeuw	witbakkend, geel glazuur
2-1	3	100 cm	18e - 19e eeuw	witbakkend, groen glazuur

Determinatie D.R. Stiller, aardewerkspecialist